ART-PEDAGOGIK YONDASHUV ASOSIDA TALABA YOSHLARNI VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASHNING NAZARIY ASOSLARI

Nurboyeva Sh.Sh.,GDPI o‘qituvchisi
nurboyevashohsanam9@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada art-pedagogik yondashuvning nazariy asoslari, uning talaba yoshlar tarbiyasidagi roli, xususan, vatanparvarlik g‘oyalarini shakllantirishdagi imkoniyatlari yoritilgan. Art-pedagogika vositalari orqali yosh avlod ongida milliy g‘urur, tarixiy xotira, madaniy merosga hurmat, fuqarolik pozitsiyasini shakllantirish nazariy jihatdan tahlil qilingan. Maqolada shuningdek, art-pedagogikaning o‘quv-tarbiya jarayoniga integratsiyalashuvi, uning ma’naviy-ma’rifiy samaradorligi va shaxsiy rivojlanishga ta’siri haqida ilmiy fikrlar bayon etiladi.

Kalit so‘zlar: Art-pedagogika, nazariya, vatanparvarlik, yoshlar tarbiyasi, milliy g‘urur, san’at vositalari, ta’lim, ma’naviy tarbiya.

Abstract: This article discusses the theoretical foundations of the art-pedagogical approach, its role in the education of young students, in particular, its possibilities in the formation of patriotic ideas. The formation of national pride, historical memory, respect for cultural heritage, and civic position in the minds of the younger generation through the means of art-pedagogical means is theoretically analyzed. The article also presents scientific ideas about the integration of art-pedagogical into the educational process, its spiritual and educational effectiveness and impact on personal development.

Keywords: Art-pedagogy, theory, patriotism, youth education, national pride, art means, education, spiritual education.

Zamonaviy pedagogikada shaxsni har tomonlama kamol toptirish, ayniqsa, uning fuqarolik pozitsiyasi va Vatanga sadoqatini mustahkamlashga qaratilgan metodlar dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Bugungi globallashuv va madaniy xilma-xillik sharoitida yoshlarning ongida milliy qadriyatlar, tarixiy xotira va vatanparvarlik g‘oyalarini singdirish uchun ta’sirchan, emotsional va kreativ metodlarga ehtiyoj

kuchaymoqda. Shu nuqtai nazardan, art-pedagogika — san’at asosidagi tarbiyaviy yondashuv — o‘zining chuqur nazariy va amaliy salohiyati bilan e’tiborni tortmoqda.

Art-pedagogika talaba yoshlar bilan ishlashda hissiy yondashuvni kuchaytirish, ularga o‘z shaxsiy fikrini san’at orqali bayon etish imkonini berish orqali ularning vatanparvarlik ruhini uyg‘otadi. Bunday yondashuvning samaradorligini aniqlash uchun esa uning nazariy poydevori puxta o‘rganilishi zarur. Art-pedagogika — bu pedagogika va san’at psixologiyasining qo‘shilishi natijasida shakllangan yondashuv bo‘lib, u inson shaxsini tarbiyalashda estetik, emotsional, ijodiy vositalarning roliga asoslanadi. Bu konsepsiyaning nazariy ildizlari J.Dyui, L.S.Vygotskiy, R.Steiner, K.Rogers kabi pedagog va psixologlarning ishlarida o‘z aksini topgan. Ularning umumiy fikriga ko‘ra, shaxsni o‘stirish uchun uni faqat aqliy emas, balki estetik va axloqiy jihatdan ham rivojlantirish zarur.

Art-pedagogik yondashuv vatanparvarlik tarbiyasida chuqur psixologik rezonans tug‘diradi. Bu yondashuv orqali o‘quvchi va talabalar o‘z his-tuyg‘ularini anglaydi, jamiyatdagi o‘z rolini tushunadi, Vatan va milliy qadriyatlar bilan emotsional aloqaga kirishadi. Vatanparvarlik — bu faqat siyosiy yoki ijtimoiy holat emas, balki chuqur axloqiy-ruhiy holat bo‘lib, insonda yurtga sadoqat, tarixiy xotira, madaniyatga hurmat, milliy g‘urur va fidoyilik tuyg‘ularining mujassamidir. Pedagogik nuqtai nazardan, bu tushunchani talabalarga singdirish nafaqat darsliklar orqali, balki badiiy-estetik ta’sir vositalari bilan ham amalga oshirilishi kerak.

Shu sababli, vatanparvarlikni shakllantirishda art-pedagogikaning teatr, musiqa, rasm, adabiyot, xalq og‘zaki ijodi kabi vositalari nihoyatda ta’sirchan platforma bo‘lib xizmat qiladi. Nazariy jihatdan olganda, bu vositalar inson ongida tasavvur va obrazlar orqali chuqur hissiy iz qoldiradi.

Art-pedagogika nazariyasiga ko‘ra, tarbiyaviy ta’sir:

vizual (ko‘rgazmali) – tarixiy rasmlar, vatan manzaralari, milliy ramzlar orqali hissiy obrazlar uyg‘otadi;

audio (eshituviy) – vatanparvarlik mavzusidagi qo‘shiqlar, she’rlar, kuylar orqali milliy g‘ururni kuchaytiradi;

kinaestetik (harakatli) – teatr, dramatik sahna, rolli o‘yinlar orqali o‘zini tarixiy shaxs sifatida tasavvur qilishga yordam beradi.

Nazariy jihatdan bu vositalarning barchasi yoshlar ongida “men kimman?”, “mening yurtim kim?”, “Vatanimga qanday foyda keltira olaman?” degan savollarga ichki javob topishiga xizmat qiladi. Art-pedagogikaning asosiy nazariy nuqtalaridan biri — bu shaxsiy identifikatsiya jarayonidir. Ya’ni, talaba o‘zini jamiyat a’zosi sifatida anglaydi, millat va davlat bilan o‘zligini bog‘laydi. Vatanparvarlik tarbiyasida aynan shu identifikatsiya bosqichi muhim bo‘lib, art-pedagogika vositalari orqali bu jarayon osonroq kechadi.

Nazariy jihatdan, art-pedagogika shaxsda quyidagi fazilatlarni shakllantirishga xizmat qiladi:Emotsional sezgirlik;Estetik tafakkur;O‘zligini anglash;Jamoaga daxldorlik hissi;O‘z fikrini obraz orqali ifoda etish ko‘nikmasi.

Shu bois, art-pedagogika nafaqat san’atni o‘rganish, balki san’at orqali tarbiyalash konsepsiyasiga asoslanadi. Bu esa vatanparvarlik g‘oyalarini bevosita, hissiy, chuqur psixologik ta’sir orqali yetkazishni anglatadi.

Xulosa qilib aytganda, art-pedagogika talaba yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda nazariy jihatdan kuchli asosga ega. U shaxsiyatni har tomonlama rivojlantiruvchi, emotsional-intellektual taraqqiyotni ta’minlovchi, milliy o‘zlikni anglashni chuqurlashtiruvchi vosita sifatida namoyon bo‘ladi. Ushbu yondashuv orqali yoshlar qalbida Vatanning bebaho qadri, milliy o‘zlik, tarixiy xotira va fuqarolik mas’uliyati haqidagi tushunchalar chuqur o‘rnashadi. Shunday ekan, art-pedagogika zamonaviy pedagogik nazariyada o‘zining barqaror o‘rniga ega bo‘lishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abduqodirov A. “Pedagogik innovatsiyalar nazariyasi”- Toshkent, 2021.
2. Karimova D. “Art-terapiya va ta’lim: nazariy qarashlar” – 2022.
3. Vygotskiy L.S. “Estetika va san’at psixologiyasi” – Moskva, 1972.
4. Dewey J. “Art as Experience” – New York, 1934.